

QuickScan en voortoets voor de locatie Wateren 13, Wateren

Rapport: 2021-498

Datum: 5 juli 2021

Versie: 2.0

QuickScan en voortoets voor de locatie Wateren 13, Wateren

Colofon

© 2021

Tekst, samenstelling: Fopma NatuurAdvies

Opdrachtgever:

Wijze van citeren: Fopma NatuurAdvies, A, 2021 QuickScan en voortoets voor de locatie Wateren 13, Wateren; *Fopma NatuurAdvies*, Rapport 2021-498, Wapse.

Niets uit dit rapport mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van scanning, internet, druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever hierboven aangegeven en Fopma NatuurAdvies. Ook mag het zonder een dergelijke toestemming niet worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd.

Fopma NatuurAdvies is niet aansprakelijk voor gevolgschade, alsmede voor schade welke voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van Fopma NatuurAdvies. De opdrachtgever vrijwaart Fopma NatuurAdvies voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

De informatie in dit rapport is deels afkomstig uit de NDFF en mag niet zonder toestemming van BIJ12 worden verstrekt aan derden of op enige andere wijze openbaar gemaakt worden.

Inhoudsopgave

1	INLEIDING	5
1.1	ACHTERGROND	5
1.2	AANLEIDING	9
1.2.1	<i>Soortbescherming</i>	9
1.2.2	<i>NatuurNetwerk Drenthe</i>	9
1.2.3	<i>Gebiedsbescherming</i>	9
1.3	PROBLEEMSTELLING / DOELSTELLING	10
2	SOORTBESCHERMING – WET NATUURBESCHERMING	11
2.1	BESCHERMINGSREGIME SOORTEN VOGELRICHTLIJN	11
2.2	BESCHERMINGSREGIME SOORTEN HABITATRICHTLIJN	11
2.3	BESCHERMINGSREGIME ANDERE SOORTEN	11
2.4	ZORGPLICHT	11
2.5	PROVINCIALE OMGEVINGSVERORDENING DRENTHE (POV)	11
3	LIGGING ONDERZOEKSGBIED EN ONDERZOEKSOPZET	12
3.1	LIGGING ONDERZOEKSGBIED	12
3.2	ONDERZOEKSMETHODE	12
3.2.1	<i>Bronnenonderzoek</i>	12
3.2.2	<i>Veldbezoek</i>	13
4	INVENTARISATIE NATUURWAARDEN	14
4.1	VOGELS (WNB § 3.1)	14
4.1.1	<i>Gegevens uit geraadpleegde bronnen</i>	14
4.1.2	<i>Gegevens uit veldbezoek (vogels)</i>	15
4.2	VLEERMUIZEN (WNB § 3.2)	15
4.2.1	<i>Gegevens uit geraadpleegde bronnen</i>	15
4.2.2	<i>Gegevens uit veldbezoek (vleermuizen)</i>	16
4.3	OVERIGE GRONDGEBONDEN ZOOGDIEREN	16
4.3.1	<i>Gegevens uit geraadpleegde bronnen</i>	16
4.3.2	<i>Gegevens uit veldbezoeken (overige zoogdieren)</i>	17
4.4	AMFIBIEËN, VISSSEN EN REPTIELEN	17
4.4.1	<i>Gegevens uit geraadpleegde bronnen</i>	17
4.4.2	<i>Gegevens uit veldbezoek (amfibieën, vissen en reptielen)</i>	18
4.5	VLINDERS, LIBELLEN, JUFFERS EN INSECTEN	18
4.5.1	<i>Gegevens uit geraadpleegde bronnen</i>	18
4.5.2	<i>Gegevens uit veldbezoek (vlinders, libellen, juffers en insecten)</i>	19
4.6	VAATPLANTEN	19
4.6.1	<i>Gegevens uit geraadpleegde bronnen</i>	19
4.6.2	<i>Gegevens uit veldbezoek (vaatplanten)</i>	19
4.7	OVERIGE BESCHERMDE SOORTEN	19
4.7.1	<i>Gegevens uit geraadpleegde bronnen</i>	19
4.7.2	<i>Gegevens uit veldbezoek</i>	19
5	BEOORDELING WET NATUURBESCHERMING (SOORTEN)	20
5.1	VOGELS	20
5.2	VLEERMUIZEN	20
5.3	OVERIGE GRONDGEBONDEN ZOOGDIEREN	20
5.4	REPTIELEN, AMFIBIEËN EN VISSSEN	22
5.5	VLINDERS, LIBELLEN, JUFFERS EN INSECTEN	22
5.6	VAATPLANTEN	22
5.7	OVERIGE DIERSOORTEN	22
5.8	AANBEVELINGEN VOOR NATUURINCLUSIEF BOUWEN	22
6	NATUURNETWERK DRENTHE	23

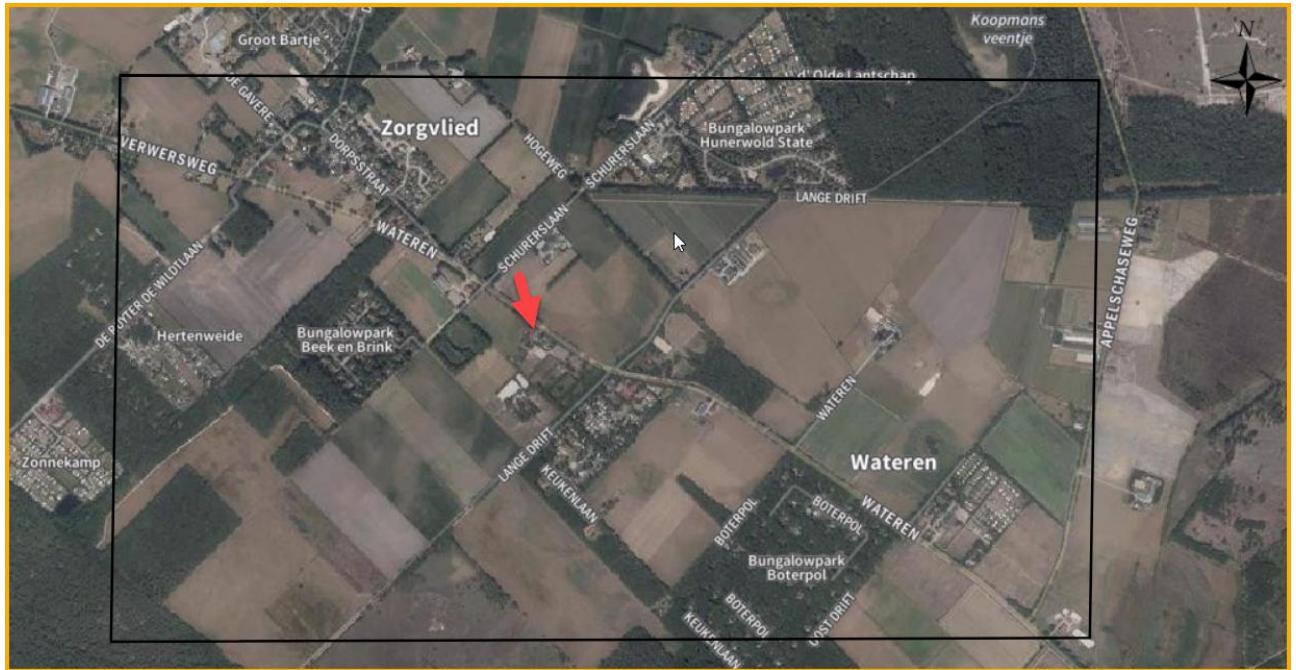
7	NATURA 2000 GEBIEDEN (VOORTOETS GEBIEDSBESCHERMING)	24
7.1	DOELEN DRENTS-FRIESE WOLD & LEGGELDERVELD	24
7.2	MOGELIJKE EFFECTEN OP HABITATTYPEN	25
7.3	MOGELIJKE EFFECTEN OP HABITATRICHTLIJNSOORTEN	26
7.4	MOGELIJKE EFFECTEN OP VOGELRICHTLIJNSOORTEN	27
	VOOR WELKE ACTIVITEITEN GELDT DEZE VRIJSTELLING?	28
8	CONCLUSIES	29
8.1	CONCLUSIE WET NATUURBESCHERMING (SOORTEN)	29
8.2	CONCLUSIE NATUURNETWERK DRENTHE	29
8.3	CONCLUSIE WET NATUURBESCHERMING (GEBIEDEN)	29
9	BRONNEN	30
9.1	LITERATUUR	30
9.2	GERAADPLEEGDE WEBSITES	30
BIJLAGE 1	ALGEMENE VERBODSBEPALINGEN WNB	31
BIJLAGE 2	PROCES BEOORDELING ONTHEFFING WNB	32
BIJLAGE 3	JAARROND BESCHERMDE VOGELS	33
BIJLAGE 4	SAMENVATTING NDFF (1-1-2016 TOT 19-6-2021)	35
BIJLAGE 5	POV DRENTHE	36
BIJLAGE 6	ADVIEZEN NATUURINCLUSIEF BOUWEN	37

1 Inleiding

1.1 Achtergrond

De opdrachtgever wil op de locatie Wateren 13 te Wateren de voormalige lagere school van Wateren ombouwen tot een appartementencomplex.

In deze QuickScan wordt gekeken of er voor de realisering van de plannen nog een ontheffing (soorten) op grond van de Wet natuurbescherming noodzakelijk is. Ook kan uitsluitel gegeven worden of de gemeente bij een Omgevingsvergunning een verklaring van geen bedenkingen moet aanvragen. Het rapport kan tevens gebruikt worden bij de bestemmingsplanprocedure. In hoofdstuk 8 staan de conclusies van de QuickScan.

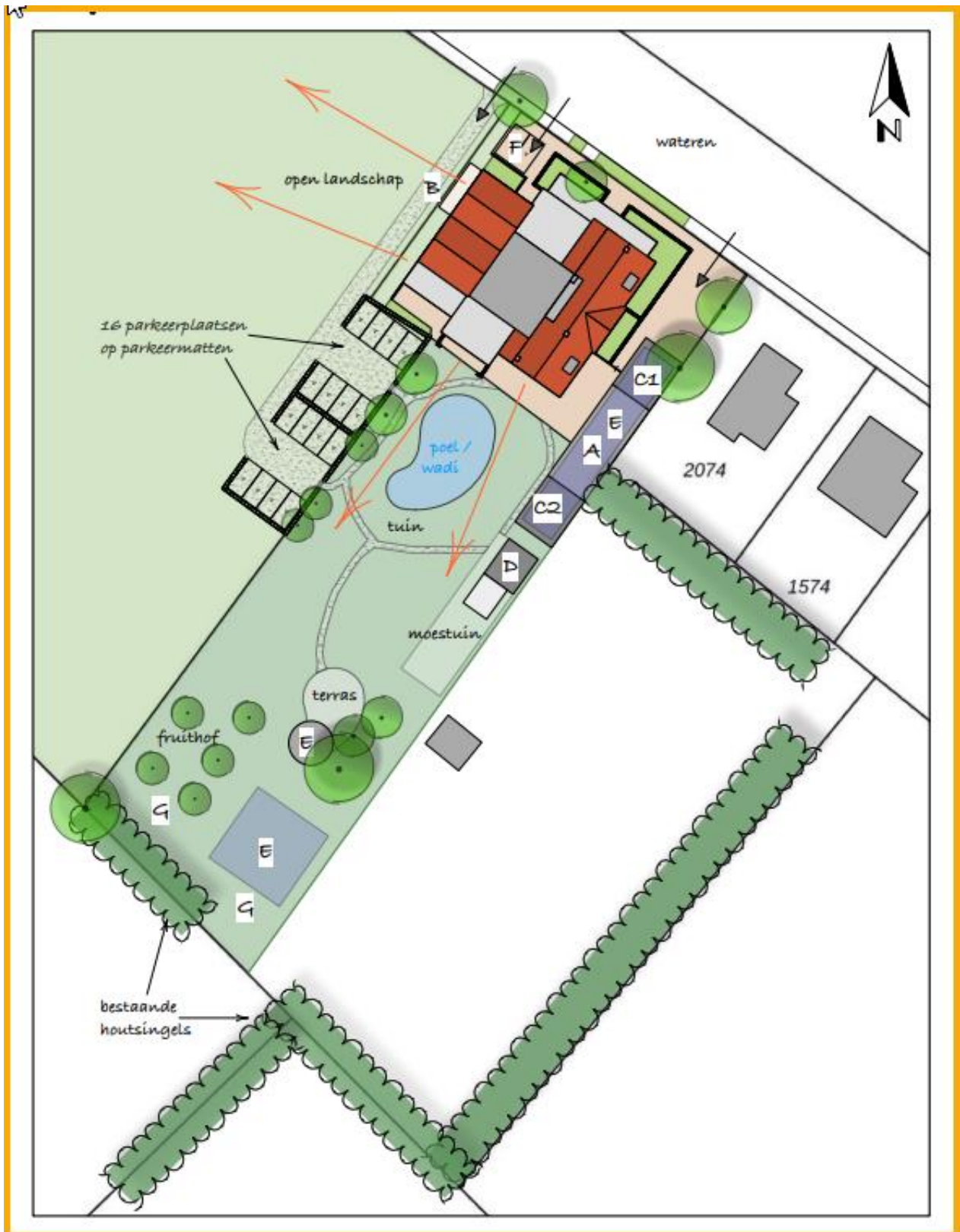

Figuur 1. Luchtfoto met ligging onderzoeksgebied zwarte kader en plangebied rode pijl (Bron: NDFF).

De nieuwe situatie is in figuur 2 weergegeven. De te toetsen activiteit betreft:

- B1) toekomstige uitbreiding ca. 15m²
- C1) uitbreiding A) aan voorzijde t.b.v. (fietsen)bergingen en containers ca. 50m²
- C2) uitbreiding A) aan achterzijde t.b.v. te verplaatsen buitenkeuken ca. 50m², (vervallen buitenkeuken in A) wordt extra bergruimte)
- D) plantenkas met berging voor tuingereedschap ca. 50m²
- E) overdekt zitje in de tuin ca. 30m² Duurzame energieopwekking:
- E) PV-panelen, verdiepte veldopstelling + op dak bijgebouw A (en uitbreidingen)
- F) laadpaal
- G) locatie 1 a 3 windmolens (optioneel)
- Aanleg 16 parkeerplaatsen (optioneel)
- Het huis wordt verder intern verbouwd. Bewoner geeft aan dat er naast de voornoemde uitbreiding geen ingrepen zijn op de muren en het dak.
- Er staat nog 1 één zieke Paardenkastanje welke uit veiligheidsoverwegingen moet worden gekapt. In het plan staan 2 nieuwe bomen opgenomen.

Figuur 2. Gewenste situatie

bestaande situatie 1a500

Bestaande bijbehorende bouwwerken:

A) vrijstaand bijbehorend bouwwerk, ca. 100m² met carport, berging en buitenkeuken.

 = plangebied, ca. 4000m²

Figuur 3. Bestaande situatie

Figuur 4. Foto's bestaande situatie

1.2 Aanleiding

De aanleiding voor het maken van een QuickScan is de noodzaak en de wens om vooraf uit te sluiten dat door het project natuurwaarden aangetast kunnen worden.

1.2.1 Soortbescherming

Realisatie van de voorgenomen plannen kan invloed hebben op de bepalingen in de Wet natuurbescherming. Deze wet regelt de bescherming van planten- en diersoorten in Nederland. Overtreding van de verbodsbepalingen (bijlage 1) ten aanzien van streng beschermde soorten vereist mogelijk een ontheffing (zie hoofdstukken 2 t/m 5 en 8).

1.2.2 NatuurNetwerk Drenthe

In hoofdstuk 6 en 8 van deze QuickScan wordt gekeken of er door de activiteit negatieve effecten zijn op de realisering van het NatuurNetwerk Drenthe (NND).

1.2.3 Gebiedsbescherming

In deze QuickScan is tevens gekeken of er door de uitvoering van het voorgenomen plan sprake kan zijn van externe werking op nabijgelegen Natura 2000-gebieden. De Natura 2000-gebieden vallen eveneens onder de Wet natuurbescherming. Bij effecten op Natura 2000-instandhoudingsdoelen is mogelijk een vergunning vereist (zie hoofdstuk 7 en 8).

Figuur 5. Gewenst type windmolen met houten rotorbladen (ashoogte 15 meter).

1.3 Probleemstelling / doelstelling

De QuickScan geeft antwoord op onderstaande vragen:

1. Komen er natuurwaarden voor, waarvoor het noodzakelijk is om een soort specifiek onderzoek eventueel met mitigatieplan te laten uitvoeren om te beoordelen in hoeverre het project handelingen bevat die in strijd zijn met de verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming (soortbescherming)?
2. Zijn er effecten op het NND?
3. Zijn er mogelijke effecten op de Natura 2000-instandhoudingsdoelen waardoor er een passende beoordeling gemaakt moet worden (gebiedsbescherming/ Wet natuurbescherming)?

2 Soortbescherming – Wet natuurbescherming

Op 1 januari 2017 is de Wet natuurbescherming in werking getreden. Voor het soortenbeleid deelt de Wet natuurbescherming de soorten in drie beschermingsregimes, namelijk vogels (EU-Vogelrichtlijn), soorten beschermd op grond van de Habitatrichtlijn en nationaal beschermde soorten.

2.1 Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn

Dit zijn alle van nature in Nederland in het wild levende vogels (zoals bedoelt in artikel 1 van de Vogelrichtlijn). De lijst met jaarrond beschermde vogels in Overijssel staat in bijlage 3.

2.2 Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn

Dit zijn soorten die genoemd zijn in Bijlage IV van de Habitatrichtlijn, Bijlage I en II van het Verdrag van Bern en Bijlage II van het Verdrag van Bonn. Het Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn is ten aanzien van verstoren strikter dan het Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn.

2.3 Beschermingsregime andere soorten

Dit zijn de in de bijlage van Wet natuurbescherming genoemde soorten. Het gaat hier om de bescherming van niet onder de bovenstaande twee categorieën vallende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen, kevers en vaatplanten voorkomend in Nederland, vermeld in de bijlage van de Wet natuurbescherming (art. 3.10 – 3.11 Wet natuurbescherming). Voor de soorten opgenomen in deze bijlage geldt geen Europese verplichting tot bescherming. Deze soorten worden beschermd vanwege de breed in de maatschappij levende overtuiging dat deze dieren een bescherming behoeven. De andere in de bijlage opgenomen soorten worden om ecologische redenen beschermd. Hiermee geeft Nederland uitvoering aan de algemene verplichting van het Biodiversiteitsverdrag om de staat van instandhouding van dier- en plantsoorten te beschermen. Omdat er ook veel algemene soorten in staan genoemd is de verwachting dat er weer een verdeling komt van meer en minder strikt beschermde soorten. Deze kan echter per provincie verschillen (zie bijlage 5).

2.4 Zorgplicht

Onder de Wet natuurbescherming geldt een zorgplicht voor alle in het wild levende dieren. De zorgplicht houdt in dat de initiatiefnemer werkzaamheden, die nadelig kunnen zijn voor dieren en planten, in redelijkheid zo veel mogelijk nalaat of maatregelen neemt om onnodige schade aan dieren en planten te voorkomen.

2.5 Provinciale Omgevingsverordening Drenthe (POV)

De provincie heeft een Omgevingsverordening (verder POV) opgesteld met daarin opgenomen hoe om te gaan met soortenbescherming.

Artikel 4.3 behandelt de soortenvrijstelling bij ruimtelijke inrichting, bestendig beheer en onderhoud.

'Het wordt niet wenselijk geacht dat voor zeer algemeen voorkomende soorten voor elke ruimtelijke ontwikkeling of ingreep in het kader van beheer en onderhoud een ontheffing moet worden aangevraagd. Om deze reden wordt voor bepaalde soorten vrijstelling verleend. De Wet natuurbescherming geeft aan Provinciale Staten de mogelijkheid om vrijstelling te verlenen van de verboden voor bepaalde soorten voor bepaalde belangen. Over het algemeen gebeurde dit voor soorten waarvan werd aangenomen dat ze veel voorkomen en de soort niet bedreigd was. Vanwege de voormalige vrijstelling was het voor deze soorten niet verboden om bijvoorbeeld hun verblijfplaatsen te vernielen als dit nodig is om een bestemmingsplan uit te voeren, bijvoorbeeld bij de bouw van een huis. Ook mocht een vliegveld, een dijk of een spoorweg worden onderhouden zonder dat daarvoor een ontheffing nodig was als deze soorten daar voorkomen. De reden voor het Rijk om deze vrijstelling in te voeren was dat veel weerstand bestond tegen het steeds moeten aanvragen van ontheffingen voor deze soorten. Dit terwijl van deze soorten werd aangenomen dat ze veel voorkwamen. Met de invoering van de Wet natuurbescherming is deze bevoegdheid grotendeels gedecentraliseerd naar de provincies. Provinciale Staten hebben besloten deze voormalige vrijstelling voor zover mogelijk voort te zetten. In bijlage 5 van deze QuickScan staan de soorten vermeld welke op grond van de POV vrijgesteld worden.

3 Ligging onderzoeksgebied en onderzoeksopzet

3.1 Ligging onderzoeksgebied

Het onderzoeksgebied voor de Wet natuurbescherming beperkt zich tot de percelen waarop de ingreep plaatsvindt en de directe omgeving (zie figuur 1). Voor de effecten op Natura 2000-gebieden is in hoofdstuk 7 ook gekeken naar het aspect externe werking.

3.2 Onderzoeksmethode

Deze QuickScan is gebaseerd op bronnenonderzoek en een bureauanalyse. Aan de hand van expert judgement door een ecoloog (Ir. A. Fopma van *Fopma NatuurAdvies*) is ingeschat wat de beschermde natuurwaarden zijn en de te verwachten effecten.

3.2.1 Bronnenonderzoek

Gekeken is naar de volgende bronnen:

- Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF, zie ook bijlage 4). (Periode laatste 5 jaar)
- Literatuur (zie hoofdstuk 8).

Wat zit er in het NDFF?

Er is gebruik gemaakt van de Nationale Database Flora en Fauna (NDFF). Hiervoor hebben we de gevalideerde data 2014-2019 gebruikt (laatste 5 jaar). De omvang van het onderzoeksgebied is weergegeven in figuur 1.

In de NDFF zit gevalideerde data van verschillende soortbeschermingsorganisaties en partners. Ook de data van *Telmee.nl* en *waarneming.nl* zit in de NDFF. Zo ook de eigen data van *Fopma NatuurAdvies*.

Soortenorganisaties

De soortenorganisaties zijn elk gespecialiseerd in een groep dieren of planten. Zij beheren databanken met verspreidings- en ecologische gegevens die door duizenden vrijwilligers verzameld zijn. Deze gegevens zijn ook beschikbaar in de Nationale Databank Flora en Fauna.

De soortenorganisaties hebben in de loop der jaren een grote expertise opgebouwd met betrekking tot veldbiologisch onderzoek, de ecologie van de Nederlandse flora en fauna en het beheren en interpreteren van monitorings- en verspreidingsgegevens.

- ANEMOON (Flora en fauna van de zee)
- Bryologische en Lichenologische Werkgroep (BLWG) (Mossen en korstmossen)
- De Vlinderstichting (Vlinders en libellen)
- EIS-Nederland (Ongewervelde dieren)
- FLORON (Planten)
- Nederlandse Mycologische Vereniging (NMV) (Paddenstoelen)
- RAVON (Reptielen, amfibieën en vissen)
- Sovon Vogelonderzoek Nederland (Vogels)
- TINEA (Micronachtvlinders)
- Zoogdierverseniging (Zoogdieren)

Partners

Verschillende organisaties werken samen met de NDFF. Bijvoorbeeld door gegevens beschikbaar te stellen of andere kennis te delen.

- Alterra (landelijke vegetatiedatabank)
- Instituut voor Biodiversiteit en Ecosystem Dynamica (IBED)
- Naturalis Biodiversity Center
- Natuurhistorisch Genootschap in Limburg
- Natuurbank Limburg
- Natuurnetwerk
- Netwerk Ecologische Monitoring (NEM)
- Regelink Ecologie & Landschap
- Stichting Natuurinformatie (*waarneming.nl*)
- Stichting Staring Advies

3.2.2 Veldbezoek

Er heeft 1 veldbezoek op de planlocatie en de naaste omgeving plaatsgevonden.

Datum: 16 juni 2021
Tijdstip: Avond
Weersbeeld: Licht bewolkt
Temperatuur: 20° Celsius

Tijdens het veldbezoek is gekeken naar de potenties van het plangebied voor beschermde diersoorten en de mogelijke functies. Op basis van expert judgement is een inschatting gemaakt wat de mogelijke effecten zijn van de ingreep op beschermde soorten.

4 Inventarisatie natuurwaarden

4.1 Vogels (Wnb § 3.1)

4.1.1 Gegevens uit geraadpleegde bronnen

Nationale Databank Flora en Fauna (NDFP)

In het onderzoeksgebied (figuur 1) zijn 2.769 waarnemingen van vogels geregistreerd, verdeeld over 125 soorten. Hierbij zijn 13 'jaarrond' beschermde vogelsoorten.

Tabel 1. Waargenomen vogelsoorten in onderzoeksgebied in de periode 1-1-2016 tot 19-6-2021. Vet en cursief zijn de jaarrond beschermde soorten (zie bijlage 3) (Bron: NDFP)

Vogelsoorten		
Aalscholver	Grote lijster	Roodborst
Appelvink	Grote zilverreiger	Roodborsttapuit
Beflijster	Havik	Sijs
Bergeend	Heggenmus	Sperwer
Blauwe kiekendief	Holenduif	Spotvogel
Blauwe reiger	Houtduif	Spreeuw
Boerenzwaluw	Houtsnip	Staartmees
Bonte vliegenvanger	Huismus	Steenuil
Boomklever	Huiszwaluw	Steltkluit
Boomkruiper	Kauw	Stormmeeuw
Boomleeuwerik	Keep	Tafeleend
Boompieper	Kerkuil	Tapuit
Boomvalk	Kievit	Tjiftjaf
Bosruiter	Klapekster	Toendrarietgans
Bosuil	Kleine bonte specht	Torenvalk
Braamsluiper	Kleine zwaan	Tuinfluit
Bruine kiekendief	Kneu	Tureluur
Buizerd	Koekoek	Turkse tortel
Dodaars	Kokmeeuw	Veldleeuwerik
Draaihals	Kolgans	Vink
Ekster	Koolmees	Visarend
Fazant	Koperwiek	Vuurgoudhaan
Fitis	Kraanvogel	Waterhoen
Fluiter	Krakeend	Waterral
Gaai	Kramsvogel	Watersnip
Geelgors	Kruisbek	Wespendief
Gekraagde roodstaart	Kuifeend	Wielewaal
Gele kwikstaart	Kuifmees	Wilde eend
Gierzwaluw	Lepelaar	Wilde zwaan
Glanskop	Matkop	Winterkoning
Goudhaan	Meerkoet	Witgat
Goudvink	Merel	Witte kwikstaart
Grasmus	Nijlgans	Zanglijster
Graspieper	Oeverloper	Zomertortel
Grauwe gans	Ooievaar	Zwarte kraai
Grauwe klauwier	Pimpelmees	Zwarte mees
Grauwe vliegenvanger	Putter	Zwarte roodstaart
Groene specht	Ransuil	Zwarte ruiter
Groenling	Regenwulp	Zwarte specht
Groenpootruiter	Rietgors	Zwarte wouw

Grote bonte specht	Ringmus	Zwartkop
Grote Canadese gans	Roek	125 soorten

Tabel 2. Waarnemingen jaarrond beschermde vogelsoorten t.o.v. plangebied. (Wrn = aantal waarnemingen, Jaren = alleen met broedindicatie)

Soort	Wrn	Jaren	Locatie t.o.v. plangebied
Boomvalk	1	nvt	Geen waarnemingen met broedindicatie.
Buizerd	44	nvt	Geen waarnemingen met broedindicatie.
Gierzwaluw	8	nvt	Geen waarnemingen met broedindicatie.
Havik	4	nvt	Geen waarnemingen met broedindicatie.
Huismus	88	2018, 2020, 2021	Twaalf waarnemingen met broedindicatie. Met name Zorgvliet. Grote kolonie met 16 Huismussen op de Juffrouw Bosstraat 3 in Zorgvliet. Dichtstbijzijnde locatie op Bungalowpark Beek en Brink op > 300 meter van het plangebied.
Kerkuil	9	nvt	Geen waarnemingen met broedindicatie.
Ooievaar	77	2016 t/m 2021	Twaalf waarnemingen met broedindicatie. De soort broedt t.h.v. de Albertshoeve op > 500 meter van het plangebied.
Ransuil	4	nvt	Geen waarnemingen met broedindicatie.
Roek	2	nvt	Geen waarnemingen met broedindicatie.
Sperwer	15	nvt	Geen waarnemingen met broedindicatie.
Steenuil	6	nvt	Geen waarnemingen met broedindicatie.
Wespendief	5	nvt	Geen waarnemingen met broedindicatie.
Zwarte wouw	1	nvt	Geen waarnemingen met broedindicatie.

4.1.2 Gegevens uit veldbezoek (vogels)

Aangetroffen soorten

Tijdens het veldbezoek zijn geen jaarrond beschermd soorten aangetroffen. Aan de buitenzijde van de woning zijn geen nesten aangetroffen van Huiszwaluwen. Ook waren er tijdens het veldbezoek geen Huismussen in het plangebied. De tuin en de vijver zijn geschikt voor kleine zangvogels.

4.2 Vleermuizen (Wnb § 3.2)

4.2.1 Gegevens uit geraadpleegde bronnen

Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF)

Op basis van landelijke verspreiding (Bron: Zoogdiervereniging), zijn de volgende soorten mogelijk:

- Gewone dwergvleermuis
- Ruige dwergvleermuis
- Rosse vleermuis
- Laatvlieger
- Gewone grootoorvleermuis
- Watervleermuis
- Meervleermuis
- Franjestaart
- Baardvleermuis
- Bechstein's vleermuis
- Brandt's vleermuis

Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF)

In de tabel staat een overzicht van de in het onderzoeksgebied waargenomen soorten.

Tabel 3. Data NDFF in de periode 1-1-2016 tot 19-6-2021.

Soort	Status
Gewone dwergvleermuis	Wnb § 3.2
Rosse vleermuis	Wnb § 3.2
Watervleermuis	Wnb § 3.2

Tabel 4. Waarnemingen beschermde soorten t.o.v. plangebied. (Wrn = aantal waarnemingen, Max_ind = maximaal aantal waargenomen individuen tijdens een waarneming)

Soort	Wrn	Max_ind	Jaren	Locatie t.o.v. plangebied
Gewone dwergvleermuis	2	2	2016, 2021	Bungalowpark Hunnerwold State en Camping De Blauwe Lantaarn. Foeragerende en overvliegende exemplaren.
Rosse vleermuis	1	1	2016	Bungalowpark Hunnerwold State. Foeragerend exemplaar.
Watervleermuis	1	1	2016	Bungalowpark Hunnerwold State. Overvliegend exemplaar.

4.2.2 Gegevens uit veldbezoek (vleermuizen)

Tijdens het veldbezoek is gekeken naar potentiële verblijfplaatsen en vliegroutes op basis van expert judgement.

Verblijfplaatsen

Gebouwen:

Het pand is voorzien van een pannendak dat nog niet zo lang geleden is vervangen. Er vinden geen werkzaamheden plaats aan het dak. Ook de muren blijven intact. Op de plaats waar de uitbreiding plaatsvindt zijn geen geschikte locaties voor vleermuizen.

Bomen:

De kastanjeboom is wel ziek en moet om veiligheidsredenen gekapt worden. Er zijn geen voor vleermuizen geschikte holtes waargenomen.

Vliegroutes

Er worden geen voor vleermuizen belangrijke structuren aangetast. De kleine windmolen moet echter niet in het verlengde van de bomenrij geplaatst worden.

4.3 Overige grondgebonden zoogdieren

4.3.1 Gegevens uit geraadpleegde bronnen

Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF)

In de tabel staat een overzicht van de in het onderzoeksgebied waargenomen soorten.

Tabel 5. Data NDFF in de periode 1-1-2016 tot 19-6-2021.

Soort	Status
Bosmuis	Wnb § 3.3 ¹
Bruine rat	Onbeschermd
Bunzing	Wnb § 3.3 ¹
Das	Wnb § 3.3
Eekhoorn	Wnb § 3.3
Egel	Wnb § 3.3 ¹
Haas	Wnb § 3.3 ¹
Huiskat	Onbeschermd
Konijn	Wnb § 3.3 ¹
Mol	Onbeschermd
Ree	Wnb § 3.3 ¹
Rosse woelmuis	Wnb § 3.3 ¹
Steenmarter	Wnb § 3.3
Veldmuis	Wnb § 3.3 ¹
Vos	Wnb § 3.3 ¹
Wezel	Wnb § 3.3 ¹

Tabel 6. Waarnemingen beschermde soorten t.o.v. plangebied. (Wrn = aantal waarnemingen, Max_ind = maximaal aantal waargenomen individuen tijdens een waarneming)

Soort	Wrn	Max_ind	Jaren	Locatie t.o.v. plangebied
Das	4	1	2016, 2018, 2020, 2021	Dichtstbijzijnde waarneming betreft sporen in tuin Dorpsstraat 7, Zorgvliet op ca. 500 meter van het plangebied.
Eekhoorn	24	2	2016 t/m 2021	Waarnemingen op de drie Bungalowparken en de camping in het plangebied. Geen waarnemingen nabij plangebied.
Steenmarter	4	3	2016, 2019, 2020	Vier waarnemingen, dichtstbijzijnde op de Lange Drift 3 op > 400 meter ten NO van de planlocatie.

4.3.2 Gegevens uit veldbezoeken (overige zoogdieren)

Tijdens het veldbezoek zijn in het onderzoeksgebied geen grondgebonden zoogdieren waargenomen. Het terrein is wel 'geschikt' voor kleine zoogdieren, zoals de Veldmuis, Mol, Konijn, Huisspitsmuis, Egel, Huismuis, Bruine rat, Bosmuis etc.

4.4 Amfibieën, vissen en reptielen

4.4.1 Gegevens uit geraadpleegde bronnen

Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF)

In de tabel staat een overzicht van de in het onderzoeksgebied waargenomen soorten.

¹ Vrijgestelde soort op grond van de POV Drenthe (zie bijlage 5).

Tabel 7. Data NDFF in de periode 1-1-2016 tot 19-6-2021.

Soort	Status
Adder	Wnb § 3.3
Levendbarende hagedis	Wnb § 3.3
Ringslang	Wnb § 3.3
Bruine kikker	Wnb § 3.3 ²
Gewone pad	Wnb § 3.3 ²
Kamsalamander	Wnb § 3.2
Kleine watersalamander	Wnb § 3.3 ²
Tiendornige stekelbaars	Onbeschermd

Tabel 8. Waarnemingen beschermde soorten t.o.v. plangebied. (Wrn = aantal waarnemingen, Max_ind = maximaal aantal waargenomen individuen tijdens een waarneming)

Soort	Wrn	Max_ind	Jaren	Locatie t.o.v. plangebied
Adder	1	1	2019	Koopmans Veentje op > 500 meter van het plangebied.
Levendbarende hagedis	1	1	2016	Doldersummer Veld op > 500 meter van het plangebied.
Ringslang	6	4	2019 t/m 2021	Met name Bungalowpark Boterpol. Dichtstbijzijnde waarneming op de Lange Drift op ca. 300 meter.
Kamsalamander	3	1	2018	Verspreidt in het onderzoeksgebied. Geen waarnemingen binnen een straal 500 meter van het plangebied.

4.4.2 Gegevens uit veldbezoek (amfibieën, vissen en reptielen)

Tijdens het veldbezoek zijn enkele Goudwindes en Bastaardkikkers waargenomen in de grote vijver. De vijver is geschikt voor verschillende soorten amfibieën, vissen of Ringslangen. De vijver blijft intact en behoudt zijn natuurlijke waarde.

4.5 Vlinders, libellen, juffers en insecten

4.5.1 Gegevens uit geraadpleegde bronnen

Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF)

In de tabel staat een overzicht van de in het onderzoeksgebied waargenomen soorten.

² Vrijgestelde soort op grond van de POV Drenthe (zie bijlage 5).

Tabel 9. Data NDFF in de periode 1-1-2016 tot 19-6-2021.

Dagvlinders	Status	Libellen	Status
Atalanta	Onbeschermd	Azuurwaterjuffer	Onbeschermd
Bont zandoogje	Onbeschermd	Bloedrode heidelibel	Onbeschermd
Boomblauwtje	Onbeschermd	Bruine winterjuffer	Onbeschermd
Bruin zandoogje	Onbeschermd	Bruinrode heidelibel	Onbeschermd
Citroenvlinder	Onbeschermd	Gewone oeverlibel	Onbeschermd
Dagpauwoog	Onbeschermd	Glassnijder	Onbeschermd
Distelvlinder	Onbeschermd	Grote keizerlibel	Onbeschermd
Eikenpage	Onbeschermd	Houtpantserjuffer	Onbeschermd
Groentje	Onbeschermd	Lantaarntje	Onbeschermd
Groot dikkopje	Onbeschermd	Paardenbijter	Onbeschermd
Groot koolwitje	Onbeschermd	Platbuik	Onbeschermd
Hooibeestje	Onbeschermd	Smaragdlibel	Onbeschermd
Klein geaderd witje	Onbeschermd	Tengere pantserjuffer	Onbeschermd
Klein koolwitje	Onbeschermd	Viervlek	Onbeschermd
Kleine vos	Onbeschermd	Vroege glazenmaker	Onbeschermd
Kleine vuurvlinder	Onbeschermd	Vuurjuffer	Onbeschermd
Koevinkje	Onbeschermd		
Landkaartje	Onbeschermd		
Oranje zandoogje	Onbeschermd		
Oranjetipje	Onbeschermd		

4.5.2 Gegevens uit veldbezoek (vlinders, libellen, juffers en insecten)

Er zijn tijdens het veldbezoek geen beschermde vlinders, libellen, of juffers waargenomen. Deze worden op cultuurgrasland niet verwacht. Vooral het gebied rond de vijver is wel geschikt voor verschillende soorten libellen en vlinders. Door de plannen wordt dit niet aangetast.

4.6 Vaatplanten

4.6.1 Gegevens uit geraadpleegde bronnen

Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF)

In het onderzoeksgebied zijn geen beschermde soort op grond van de Wnb geregistreerd. Er zijn wel 289 waarnemingen van 179 onbeschermden soorten geregistreerd.

4.6.2 Gegevens uit veldbezoek (vaatplanten)

Rondom de school is het terrein vooral voorzien van bestrating. Achter de school is een open veld welke gebruikt wordt als weide, gazon en vijver. Er zijn geen beschermde soorten aangetroffen.

4.7 Overige beschermde soorten

(Sprinkhanen, krekels, geleedpotigen, nachtvlinders, mossen, korstmossen, algen, wieren etc.)

4.7.1 Gegevens uit geraadpleegde bronnen

Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF)

In het onderzoeksgebied zijn geen andere beschermde soorten op grond van de Wnb geregistreerd.

4.7.2 Gegevens uit veldbezoek

Er zijn geen andere beschermde soorten aangetroffen.

5 Beoordeling Wet natuurbescherming (soorten)

5.1 Vogels

Effectenbeoordeling

Er zijn geen effecten op soorten met jaarrond beschermde nesten en op soorten met jaarrond beschermd functioneel leefgebied te verwachten. Effecten op jaarrond beschermde soorten (Cat. 1 t/m 5) zijn uitgesloten.

De uitbreidingen vinden plaats op grasland, gazon of bestraat gebied. De kans op verstoring van broedvogels in de directe omgeving is derhalve uiterst gering, maar niet nihil. Om deze reden wordt geadviseerd om het voorzorgbeginsel te hanteren.

Voor de effecten van de windmolens op met name de Wespandief verwijzen we naar paragraaf 7.3.

Periode werkzaamheden (voorzorgsbeginsel)

Omdat geen ontheffingen worden verleend voor het verstoren van vogels en/of het vernielen van nesten wordt geadviseerd om het bouwrijp maken voor het broedseizoen (globale richtlijn³ 15 maart - 15 juli) uit te voeren of te beginnen na 15 juli. Voorkom het vestigen van broedvogels op het bouwperceel door het plaatsen van wapperende zakken of enkele linten.

Op deze wijze zijn effecten op de andere vogels worden uitgesloten.

5.2 Vleermuizen

Effectenbeoordeling

Verblijfplaatsen

De interne werkzaamheden aan het bestaande gebouw hebben geen effect op vleermuizen, omdat men de buitenzijde intact houdt.

Bij toekomstige renovaties aan het dak, de schoorsteen of bij isolatie van de spouw is wel aanvullende vleermuisonderzoek noodzakelijk.

Foeragegebied

In figuur 2 zijn twee mogelijke locaties voor windmolens weergegeven. Deze locaties zijn minder geschikt. Voor de keuze van de locatie moet men ervoor waken dat de molen niet in of direct langs een lijnvormig element van bomen/struiken wordt geplaatst. Dit omdat deze lijnvormige elementen vaak gevolgd worden door vleermuizen en men dan een grotere kans op windmolenslachtoffer heeft. Het advies is om minimaal 25 meter afstand in acht te houden. Van de in het gebied aanwezige soorten is volgens de literatuur (A&W, 2020) de Watervleermuis weinig kwetsbaar, de Gewone dwergvleermuis weinig tot matig kwetsbaar en de hoger vliegende Rosse vleermuis kwetsbaar voor aanvaringen met windmolens. Dit is echter gebaseerd op de standaard middelhoge en hoge windmolens.

Als men voorgaand advies in acht houdt, dan heeft de uitvoering van de voorgenomen activiteiten geen negatief effect op foeragegebied van vleermuizen. Het uitvoeren van de voorgenomen activiteiten leidt niet tot wettelijke consequenties in het kader van dit aspect van het functionele leefgebied van vleermuizen.

5.3 Overige grondgebonden zoogdieren

Effectenbeoordeling

---

³ **Broedseizoen:** Vogels worden met name beschermd tijdens het broedseizoen. Een belangrijke vraag is dus: Van wanneer tot wanneer duurt het broedseizoen? Vaak wordt als grove lijn gezegd dat het broedseizoen duurt van 15 maart tot en met 15 juli. Inderdaad broeden vogels met name in deze periode. De bescherming van vogels is echter niet gebaseerd op een datum, maar op het daadwerkelijke broedseizoen. Dat kan ook al voor 15 maart of na 15 juli zijn. Het broedseizoen begint niet pas wanneer de eieren gelegd zijn. Het broedseizoen gaat al van start met de paarvorming, territorium afbakenen en het bouwen van nesten. In deze tijdsspan worden vogels, hun nesten en eieren beschermd door de Wet natuurbescherming. Het nest mag niet verwijderd, verstoord of leeggehaald worden (Bron: Vogelbescherming Nederland).

Er zijn geen geregistreerde waarnemingen van grondgebonden zoogdieren in het plangebied. Er is ook geen geschikt habitat aanwezig.

Effecten op zoogdieren zijn uitgesloten.

5.4 Reptielen, amfibieën en vissen

Effectenbeoordeling

Reptielen

Er zijn geen reptielen waargenomen in de directe nabijheid van het plangebied en het habitat is er ook niet optimaal voor. De vijver is wel geschikt voor Ringslangen, maar hier vinden geen ingrepen plaats.

Effecten kunnen op voorhand worden uitgesloten.

Effectenbeoordeling

Amfibieën

Effectenbeoordeling

Effecten op beschermde soorten amfibieën zijn uitgesloten, omdat er geen werkzaamheden plaatsvinden in het biotoop van deze soorten. De vijver blijft onaangetast.

Effectenbeoordeling

Vissen

Effecten op beschermde vissoorten zijn uitgesloten, omdat er geen werkzaamheden plaatsvinden in het biotoop van deze soorten. De vijver blijft onaangetast.

5.5 Vlinders, libellen, juffers en insecten

Effectenbeoordeling

Dagvlinders

Effecten op beschermde dagvlinders zijn vanwege het ontbreken van geschikt habitat in het gebied uitgesloten.

Effectenbeoordeling

Libellen en juffers

Effecten op beschermde libellen en juffers zijn uitgesloten, omdat er geen werkzaamheden plaatsvinden in het biotoop van deze soorten. De vijver blijft onaangetast.

5.6 Vaatplanten

Effectenbeoordeling

In het gebied is geen geschikt habitat aanwezig voor beschermde soorten. Effecten op beschermde soorten kunnen op voorhand worden uitgesloten.

5.7 Overige diersoorten

Effectenbeoordeling

In het gebied zijn geen andere beschermde diersoorten aangetroffen.

5.8 Aanbevelingen voor natuurinclusief bouwen

Vanwege de achteruitgang van de biodiversiteit eisen provincies en gemeenten steeds vaker dat bij renovatie en nieuwbouw met natuur inclusief ontwerpt. Vogelbescherming Nederland en de Zoogdierverseniging hebben met steun van o.a. de Provincie Overijssel een toolbox ontwikkeld (www.bouwnatuurinclusief.nl). Uit deze toolbox hebben we een aantal mogelijk bruikbare adviezen gehaald. Deze zijn opgenomen in bijlage 6.

6 NatuurNetwerk Drenthe

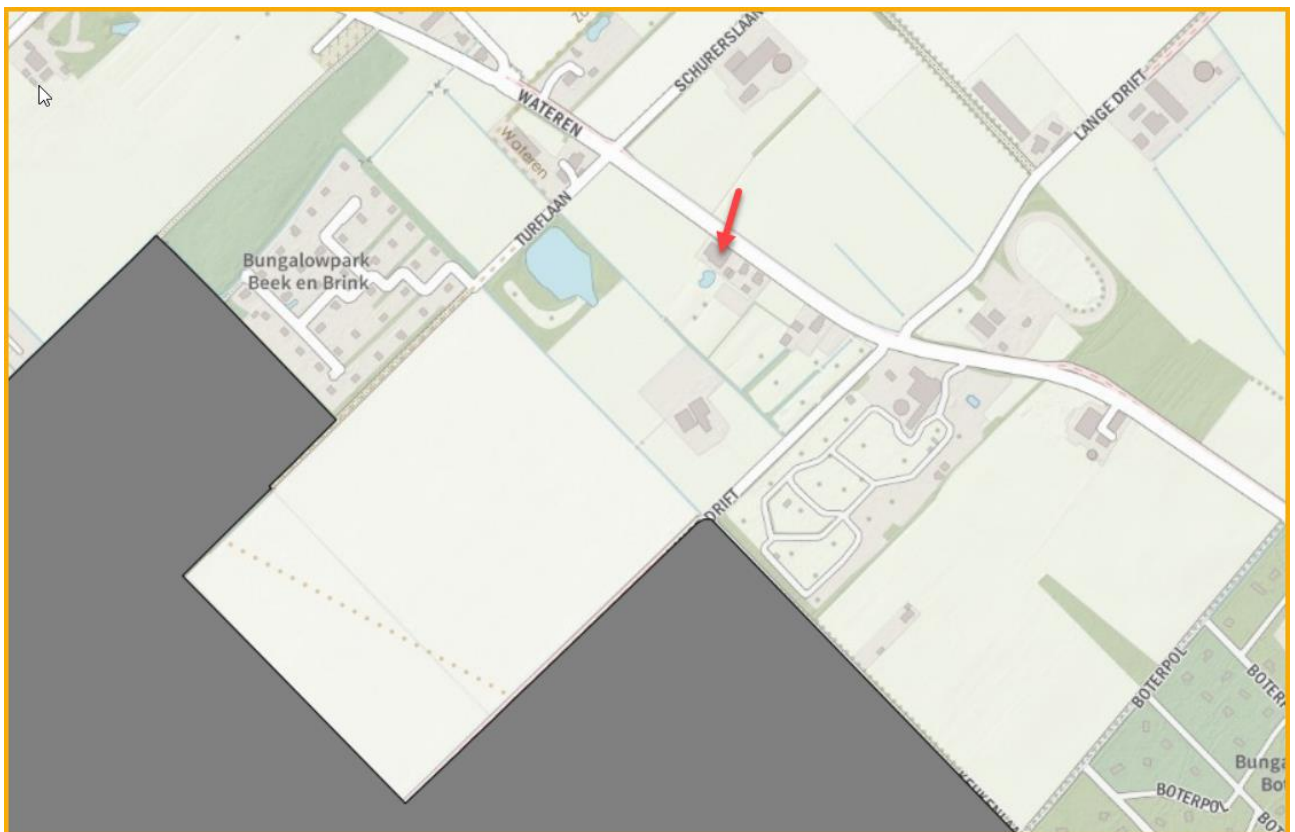
Het NatuurNetwerk Drenthe (NND), waarvan de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) het belangrijkste onderdeel is, is een landelijk netwerk van natuur- en agrarische gebieden met een speciale natuurkwaliteit. Het netwerk bestaat zowel uit afzonderlijke natuurgebieden als uit verbindingszones die deze natuurgebieden met elkaar verbinden.

Bovendien horen soms ook bermen, watergangen en kleine bosjes tot het netwerk, onderdelen die belangrijk zijn voor onze biodiversiteit. In totaal is het actuele Drentse natuurnetwerk ruim 70.000 hectare groot. Ongeveer 50.000 hectare is bestaande natuur zoals we dat al tientallen jaren kennen.

De grote boswachterijen, de uitgestrekte heidevelden en de oude hoogveenkernen maken daar deel van uit. De 14 Natura 2000-gebieden (27.000 ha) vormen een belangrijk onderdeel van de bestaande natuur. Het behalen van Europese natuurdoelen voor deze gebieden vormen de belangrijkste natuuropgave voor de EHS.

Bekende natuurgebieden die deel uitmaken van de NND zijn onder meer Nationaal Park Dwingelderveld, Nationaal Park Het Drents-Friese Wold, de grote boswachterijen in Midden-Drenthe, het hoogveenreservaat Bargerveen, de Drentse Aa, de Hunze en de Reest.

Zoals uit onderstaande figuur blijkt ligt het plangebied buiten het NND. Effecten op het NND zijn dus uitgesloten.

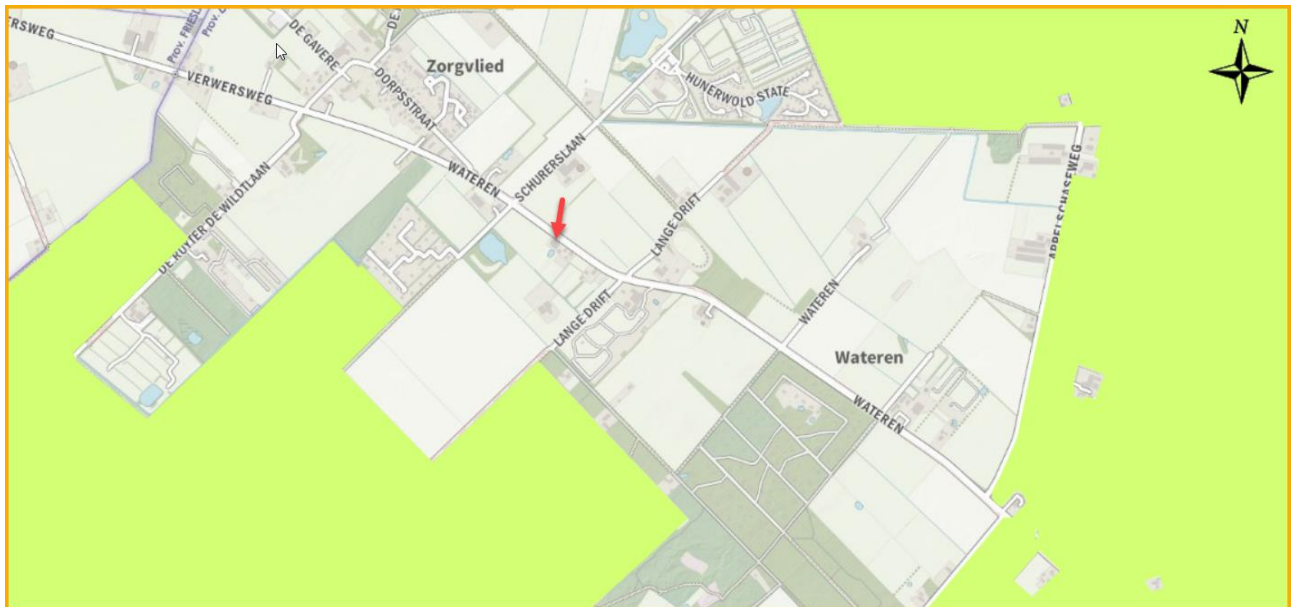

Figuur 6. Overzicht van plangebied (rode pijl) met ligging t.o.v. het NatuurNetwerk Drenthe (NND). (Bron: NDFF).

7 Natura 2000 gebieden (voortoets gebiedsbescherming)

Natura 2000 is een netwerk van Europese natuurgebieden. Het vormt de basis van het Europese natuurbeleid. Natura 2000 is gericht op de instandhouding en ontwikkeling van soorten en ecosystemen die voor Europa belangrijk zijn. Een voorbeeld is de Noordse woelmuis, die alleen nog maar in Nederland voorkomt.

Uit onderstaande figuur blijkt verder dat het plangebied op een afstand van 250 meter van het Natura 2000 gebied "Drents-Friese Wold & Leggelderveld" ligt. De kans op negatieve effecten op Natura 2000 gebieden moet derhalve onderzocht worden in een voortoets.

Figuur 7. Ligging van het plangebied (rode pijl) ten opzichte van Natura 2000-gebied. (Bron: NDFP).

7.1 Doelen Drents-Friese Wold & Leggelderveld

Habitattypen:

1.	H2310	Stuifzandheiden met struikhei
2.	H2320	Binnenlandse kraaiheibegroeiingen
3.	H2330	Zandverstuivingen
4.	H3110	Zeer zwakgebufferde vennen
5.	H3130	Zwakgebufferde vennen
6.	H3160	Zure vennen
7.	H3260A	Beken en rivieren met waterplanten (waterranonkels)
8.	H4010A	Vochtige heiden (hogere zandgronden)
9.	H4030	Droge heiden
10.	H5130	Jeneverbesstruwelen
11.	H6230	Heischrale graslanden
12.	H7110B	Actieve hoogvenen (heideveentjes)
13.	H7150	Pioniervegetaties met snavelbiezen
14.	H9190	Oude eikenbossen

Habitatsoorten:

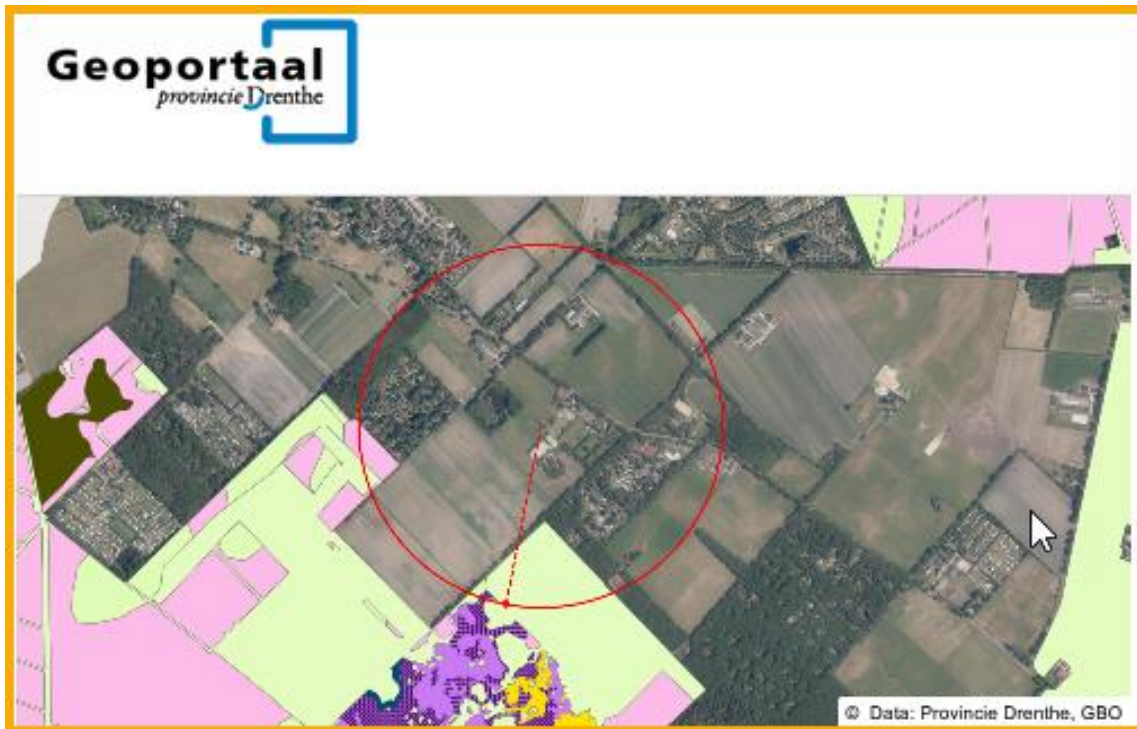
1.	H1166	Kamsalamander (<i>Triturus cristatus</i>)
2.	H1831	Drijvende waterweegbree (<i>Luronium natans</i>)

Vogelsoorten:

1. A072 Wespindief (*Pernis apivorus*)
2. A236 Zwarte specht (*Dryocopus martius*)
3. A246 Boomleeuwerik (*Lullula arborea*)
4. A338 Grauwe klauwier (*Lanius collurio*)
5. A004 Dodaars (*Tachybaptus ruficollis*)
6. A233 Draaihals (*Jynx torquilla*)
7. A275 Paapje (*Saxicola rubetra*)
8. A276 Roodborsttapuit (*Saxicola torquata*)
9. A277 Tapuit (*Oenanthe oenanthe*)

7.2 Mogelijke effecten op habitattypen

Figuur 8. Habitattypekaart 'Drents-Friese Wold & Leggelderveld'. Het middelpunt van de cirkel is de rand van het plangebied die het dichtst bij het Natura 2000-gebied ligt. De cirkel heeft een straal van 500 meter.

Binnen een straal van 500 meter bevindt zich het volgende habitattype:

H4010A Vochtige heiden (hogere zandgronden) (zuidzijde) op een afstand van 490 meter.

Het dichtst bij zijnde stuk Vochtige heide ligt op circa 490 meter ten zuiden van het plangebied. Uit de effectenindicator van het ministerie van LNV volgt dat dit habitattype gevoelig is voor:

1. Oppervlakverlies (gevoelig)
2. Versnippering (gevoelig)
3. Verzuring door N-depositie vanuit de lucht (zeer gevoelig)
4. Bemesting van N-depositie vanuit de lucht (zeer gevoelig)
5. Verontreiniging (gevoelig)
6. Verdroging (zeer gevoelig)
7. Optische verstoring (gevoelig)
8. Verandering populatiedynamica (gevoelig)

Ad. 1 Oppervlakteverlies

Kenmerk: Afname beschikbaar oppervlak leefgebied soorten en/of habitattypen.

Beoordeling: Er is geen sprake oppervlakteverlies.

Ad. 2 Versnippering

Kenmerk: Van versnippering is sprake bij het uiteenvallen van het leefgebied van soorten.

Beoordeling: Er is geen sprake versnippering.

Ad. 3 Verzuring door stikstof uit de lucht

Kenmerk: Verzuring van bodem of water is een gevolg van de uitstoot (emissie) van stikstof (stikstofoxide (NO_x), ammoniak (NH₃)). Deze verzurende stoffen komen via lucht of water in de grond terecht en leiden aldus tot het zuurder worden van het biotische milieu.

Beoordeling: zie **inzetkader stikstof**.

Ad. 4 Vermesting door stikstof uit de lucht

Kenmerk: Vermesting is in dit geval de 'verrijking' van ecosystemen door stikstofdepositie. Het gaat daarbij om aanvoer door de lucht (droge en natte neerslag van ammoniak en stikstofoxiden)

Beoordeling: zie **inzetkader stikstof**. Voor de tijdelijke aanlegfase geldt een vrijstelling op grond van het Wetsvoorstel stikstofreductie en natuurverbetering (Wsn). Deze zal op 1 juli 2021 inwerkingtreden. Het doel is dat er in de gebruiksfase alleen nog stikstofuitstoot is door het gebruik van de auto. Ook hierin is voorzien dat deze voor een groot deel elektrisch gaan rijden.

Ad. 5 Verontreiniging

Kenmerk: Er is sprake van verontreiniging als er verhoogde concentraties van stoffen in een gebied voorkomen, welke stoffen onder natuurlijke omstandigheden niet of in zeer lage concentraties aanwezig zijn. Bij verontreiniging is sprake van een zeer brede groep van ecosysteem/gebiedsvreemde stoffen: organische verbindingen, zware metalen, schadelijke stoffen die ontstaan door verbranding of productieprocessen, straling (radioactief en niet radioactief), geneesmiddelen, endocrien werkende stoffen etc. Deze stoffen werken in op de bodem, grondwater, lucht.

Beoordeling: Er is geen spraken van verontreiniging. Het habitatype ligt op > 400 meter van het plangebied en er is geen directe relatie/verbinding.

Ad. 6 Verdroging

Kenmerk: Verdroging uit zich in lagere grondwaterstanden en/of afnemende kwel. De actuele grondwaterstand is zo lager dan de gewenste/benodigde grondwaterstand.

Beoordeling: Er is geen sprake verdroging (geen bronbemaling en werkzaamheden op > 400 meter)

Ad. 7 Optische verstoring

Kenmerk: Optische verstoring betreft verstoring door de aanwezigheid en/of beweging van mensen dan wel voorwerpen die niet thuishoren in het natuurlijke systeem.

Beoordeling: Gezien de afstand (> 450 meter) zijn optische effecten uitgesloten.

Ad. 8 Verandering in populatiedynamiek

Kenmerk: De storende factor verandering in populatiedynamiek treedt op indien er een direct effect is van een activiteit op de populatie-opbouw en/of populatiegrootte. Er wordt hier vooral bedoeld of de situatie wanneer er sprake van sterfte van individuen door wegverkeer, windmolens, of door jacht of visserij.

Beoordeling: Er is geen sprake een effect op de populatiedynamiek.

7.3 Mogelijke effecten op Habitatrichtlijnsoorten

De activiteiten vinden plaats buiten het Natura 2000-gebied. Drijvende waterweegbree is niet aangetroffen in het plangebied. De door de eigenaar aangelegde vijver is in principe geschikt voor Kamsalamanders. Er zitten echter veel Goudwindes en andere vissen in de vijver. Hierdoor is het geen optimaal voortplantingsbiotoop.

7.4 Mogelijke effecten op Vogelrichtlijnsoorten

Op een afstand van circa 400 meter ligt het Leefgebied Lg13 - Bos van arme zandgronden. Dit is het leefgebied van onder andere de Wespandief en Zwarte specht. Het inrichten van het appartementencomplex gebeurt ver buiten de leefgebieden van de aangewezen soorten. Alleen het plaatsen van één of meerdere windmolens kan effect hebben op de Wespandief. Dit blijkt uit recent onderzoek dat op de Veluwe is uitgevoerd met Wespandieven met een GPS-zender en middelgrote- en grote windmolens (A&W, 2020).

De soort is volgens de data uit de NDFF in de afgelopen 10 jaar, gemiddeld 1 keer per jaar overvliegend waargenomen. Eén maal werd een baltsende Wespandief gezien.

Uit de rapportage van A&W blijkt een aantal zaken:

- De aanvaringskans met grote molens is iets hoger dan middelhoge molens, maar het verschil is verwaarloosbaar. Het type molen haalt dus niet uit.
- De aanvaringskans neemt toe bij meerdere molens. Het onderzoek richt zich vooral op grotere windmolenprojecten met > 10 molens.
- De aanvaringskans dicht bij Natura 2000-gebied (in het onderzoek Veluwe) is groter dan op enige kilometers afstand.
- De gemiddelde vlieghoogte verschilt per habitat (zie onderstaande tabel), maar deze is aanzienlijk hoger dan de vlieghoogte van de molen die men wil plaatsen in Wateren.

Tabel 10. Mediane vlieghoogte wespandieven (A&W, 2020)

Habitat	Mediane vlieghoogte
Agrarisch gebied	193 meter
Bebouwing	256 meter
Bos	122 meter
Natte natuur	252 meter
Open natuur	167 meter

Op basis van de verspreidingsdata (NFDD afgelopen 10 jaar) en de mediane vlieghoogte zijn significante effecten op het Natura 2000-instandhoudingsdoel voor de Wespandief uitgesloten. Ook voor de andere doelsoorten worden er geen negatieve effecten verwacht.

Stikstof vrijstelling (sloop en aanlegfase)

Na de Tweede Kamer heeft op dinsdag 9 maart 2021 ook de Eerste Kamer het nieuwe Wetsvoorstel stikstofreductie en natuurverbetering (Wsn) aangenomen. De wet zal op 1 juli 2021 in werking treden. Een van de onderdelen van deze nieuwe wet is een vrijstelling van de natuurvergunningplicht voor het aspect stikstofdepositie voor tijdelijke (bouw)werkzaamheden.

De nieuwe stikstofwet zal ondernemers uiteindelijk meer perspectief bieden, maar voor het zover is moet zowel de inwerkingtreding van de wet als de vaststelling van bijbehorende algemene maatregelen van bestuur (amvb's) nog plaatsvinden. Dat kan mogelijk nog enkele maanden op zich laten wachten. Zodra hierover meer bekend is, laten wij dit uiteraard via onze website weten.

Voor welke activiteiten geldt deze vrijstelling?

In het wetsvoorstel staat aangegeven dat de vrijstelling geldt voor:

- Het verrichten van een bouwactiviteit of een sloopactiviteit die het feitelijk verrichten van bouw- of sloopwerkzaamheden aan een bouwwerk betreft
- Het aanleggen, wijzigen of opruimen van een werk

De vrijstelling omvat ook de vervoersbewegingen die samenhangen met de werkzaamheden, zoals aan- en afvoer van bouwmaterialen en bouw- en sloopafval, transport van werknemers en werktuigen van en naar de bouwplaats en de emissies van werktuigen op de bouwplaats (aggregaten, bouwmachines, baggeroertuigen et cetera).

De vrijstelling geldt alleen voor tijdelijke stikstofemissies en niet voor structurele stikstofemissies in de gebruiksfase van het bouwwerk of werk, als gevolg van bijvoorbeeld bewoning, gebruik van een gebouw, of verkeer dat over een weg rijdt. Deze tijdelijke stikstofemissies en het feit dat de vrijstelling alleen geldt voor de gevolgen van stikstofdepositie (en niet voor bijvoorbeeld geluid- of lichtverstoring) maakt de vrijstelling partieel. De partiële vrijstelling houdt in dat de tijdelijke toename van stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden, die veroorzaakt worden door deze tijdelijk activiteiten of werkzaamheden, buiten beschouwing worden gelaten bij de natuurvergunning.

De vrijstelling geldt dus niet alleen voor de bouw en sloop van woningen, utiliteitsgebouwen en andere bouwwerken (zoals bruggen en viaducten) maar ook voor aanlegactiviteiten van andere 'werken', zoals voor wegen, rioleringen, leidingen, waterkeringen, duurzame energieopwekking en energie-infrastructuur. In het geval er *geen* sprake is van een structurele stikstofemissies in de gebruiksfase, zijn deze activiteiten in de toekomst per definitie dus niet meer Wnb-vergunningplichtig.

8 Conclusies

8.1 Conclusie Wet natuurbescherming (Soorten)

Als de aanbevelingen uit onderstaande tabel en hoofdstuk 5 worden uitgevoerd, dan kunnen effecten op beschermde soorten voorkomen worden en is er naar onze mening geen ontheffing op grond van de Wet natuurbescherming noodzakelijk. In de tabel zijn de effecten samengevat.

Wij adviseren wel om deze conclusie (het rapport) door het bevoegd gezag voor de Omgevingsvergunning (Gemeente Westerveld) te laten bevestigen. Eventueel kunt u het ook nog ter beoordeling aan de provincie voorleggen.

Tabel 11. Overzicht conclusies aangaande verstoring en de eventueel te nemen vervolgstappen.

Soortgroep		Ingreep verstorend	Nader onderzoek noodzakelijk	Wnb-ontheffing noodzakelijk	Bijzonderheden / opmerkingen
Vogels	Broedvogels	Nee, mits	Nee	Nee	Zie verder paragraaf 5.1
	Jaarrond beschermd	Nee	Nee	Nee	Zie verder paragraaf 5.1 & 5.8
Vleermuizen	Verblijfplaatsen	Nee, mits	Nee, mits	Nee, mits	Zie verder paragraaf 5.2 & 5.8
	Vliegroutes	Nee, mits	Nee, mits	Nee, mits	Zie verder paragraaf 5.2
Overige zoogdieren		Nee	Nee	Nee	Zie verder paragraaf 5.3
Amfibieën		Nee	Nee	Nee	Zie verder paragraaf 5.4
Reptielen		Nee	Nee	Nee	Zie verder paragraaf 5.4
Vissen		Nee	Nee	Nee	Zie verder paragraaf 5.4
Libellen en vlinders		Nee	Nee	Nee	Zie verder paragraaf 5.5
Vaatplanten		Nee	Nee	Nee	Zie verder paragraaf 5.6
Overige soortgroepen		Nee	Nee	Nee	Zie verder paragraaf 5.7

8.2 Conclusie NatuurNetwerk Drenthe

Er zijn geen effecten op de NND/EHS-gebieden te verwachten.

8.3 Conclusie Wet natuurbescherming (gebieden)

Er zijn geen effecten op de Natura 2000-gebieden te verwachten. Een vergunning op grond van Wet natuurbescherming is dan ook niet noodzakelijk.

9 Bronnen

9.1 Literatuur

- Bijlsma, R.G. (et al) 2001, Algemene en schaarse vogels van Nederland (Avifauna van Nederland 2) GMB uitgeverij/KNNV Uitgeverij, Haarlem/Utrecht.
- Dietz, C. (et al.) 2009, Vleermuizen; Alle soorten van Europa en Noordwest-Afrika, Tirion Natuur.
- Janssen A.M. & Schaminée H.J. 2003. Europese Natuur in Nederland; Habitattypen, KNNV Uitgeverij, Utrecht.
- Janssen A.M. & Schaminée H.J. 2008. Europese Natuur in Nederland; Soorten van de Habitatrichtlijn, KNNV Uitgeverij, Utrecht.
- Klop E., Stahl J., Sierdsema H., Alefs & Latour J. 2020. Windenergie op en rondom de Veluwe; Effecten op Wespindief en andere soorten, A&W-rapport 20-140.
- Krijgsveld, K.L., Smits, R.R. & Winden J. van der 2008. Verstoringsgevoeligheid van vogels, Update literatuurstudie naar de reacties van vogels op recreatie, Bureau Waardenburg Rapport 08-173, Culemborg.
- Lange R. (et al.) 1994. Zoogdieren van West-Europa, KNNV Uitgeverij, Utrecht.
- Provincie Overijssel, 2019. Brochure: Soortenbescherming in Overijssel; Bunzing, egel, hermelijn en wezel.
- Rozema M., Bakkum L. van, Verver T. & Haan M., 2019. Evaluatie beleid kleine windturbines Provincie Groningen, Sweco rapport SWNL0242800.
- SOVON 1987, Atlas van de Nederlandse Vogels.
- SOVON Vogelonderzoek Nederland, 2002 Atlas van de Nederlandse Broedvogels 1998-2000, Nederlandse fauna 5, Naturalis, KNNV-uitgeverij Leiden.

9.2 Geraadpleegde websites

• www.sovonatlas.nl	[verspreidingsgegevens vogels]
• www.rijksoverheid.nl & • www.synbiosys.alterra.nl	[natuurwetgeving / soortbescherming & gebiedsbescherming N2000 / EHS, profielendocument]
• www.natuurloket.nl	[waarnemingen van flora en fauna]
• www.overheid.nl	[actuele wetteksten]
• www.uilen.org	[vogelwaarnemingen en informatie / uileninformatie]
• www.waarneming.nl	[waarnemingen van flora en fauna]
• www.zoogdieratlas.nl	[waarnemingen zoogdieren]
• www.ndff.nl	
-
• www.bouwnatuurinclusief.nl	[toolbox Natuurinclusief bouwen]
• https://calculator.aerius.nl/	[AERIUS-calculator 19.0]

NATIONALE DATABANK
FLORA EN FAUNA

BIJLAGE 1 Algemene verbodsbepalingen Wnb

§ 3.1. Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn

Artikel 3.1

1. Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen.
2. Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.
3. Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te rapen en deze onder zich te hebben.
4. Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen.
5. Het verbod, bedoeld in het vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

§ 3.2. Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn

Artikel 3.5

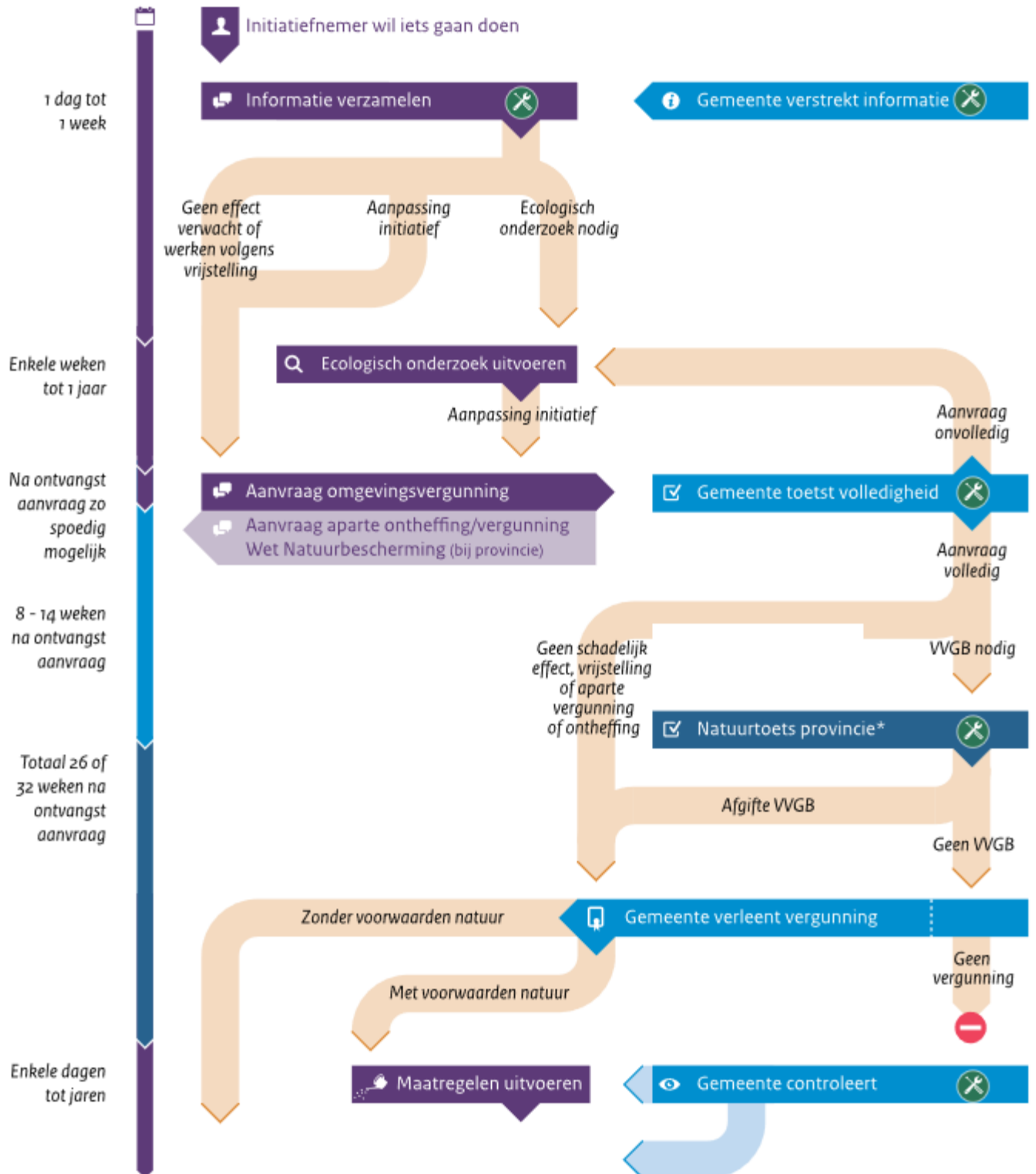
1. Het is verboden in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.
2. Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.
3. Het is verboden eieren van dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.
4. Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen.
5. Het is verboden planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel b, bij de Habitatrichtlijn of bijlage I bij het Verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

§ 3.3. Beschermingsregime andere soorten

Artikel 3.10

1. Onverminderd artikel 3.5, eerste, vierde en vijfde lid, is het verboden:
  - a) in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel A, bij deze wet, opzettelijk te doden of te vangen;
  - b) de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in onderdeel a opzettelijk te beschadigen of te vernielen, of
  - c) vaatplanten van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel B, bij deze wet, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.
2. Artikel 3.8, met uitzondering van het derde en vierde lid, is van overeenkomstige toepassing op de verboden, bedoeld in het eerste lid, met dien verstande dat, in aanvulling op de redenen, genoemd in het vijfde lid, onderdeel b, de noodzaak voor de ontheffing of vrijstelling ook verband kan houden met handelingen:
  - a) in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daaropvolgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied;
  - b) ter voorkoming van schade of overlast, met inbegrip van schade aan sportvelden, schietterreinen, industrieterreinen, kazernes, of begraafplaatsen;
  - c) ter beperking van de omvang van de populatie van dieren, in verband met door deze dieren ter plaatse en in het omringende gebied veelvuldig veroorzaakte schade of in verband met de maximale draagkracht van het gebied waarin de dieren zich bevinden;
  - d) ter voorkoming of bestrijding van onnodig lijden van zieke of gebrekkige dieren;
  - e) in het kader van bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw;
  - f) in het kader van bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
  - g) in het kader van bestendig beheer of onderhoud van de landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied, of h. in het algemeen belang.
3. De verboden, bedoeld in het eerste lid, onderdelen a, en b, zijn niet van toepassing op de bosmuis, de huisspitsmuis en de veldmuis voor zover deze dieren zich in of op gebouwen of daarbij behorende erven of roerende zaken bevinden.

BIJLAGE 2 Proces beoordeling ontheffing Wnb

Verdere uitwerking van het schema op:

<http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/routeplanner.aspx?subj=routeplanner#initiatiefnemer>

BIJLAGE 3   Jaarrond beschermde vogels

Categorieën:

1. Nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats.
2. Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar.
3. Nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar.
4. Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen.
5. Nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.

Nesten van vogelsoorten van categorie 1 t/m 4 zijn jaarrond beschermd, de nesten van soorten in categorie 5 zijn beschermd als er onvoldoende alternatieven zijn.

Nederlandse naam	Categorie	Nederlandse naam	Categorie
Blauwe reiger	5	Ruigpootuil	5
Boerenzwaluw	5	Spreeuw	5
Bonte vliegenvanger	5	Tapuit	5
Boomklever	5	Torenvalk	5
Boomkruiper	5	Zeearend	5
Bosuil	5	Zwarte kraai	5
Brilduiker	5	Zwarte mees	5
Draaihals	5	Zwarte roodstaart	5
Eidereend	5	Zwarte specht	5
Ekster	5	Huismus	2
Gekraagde roodstaart	5	Kerkuil	3
Glanskop	5	Oehoe	3
Grauwe vliegenvanger	5	Ooievaar	3
Groene specht	5	Ransuil	4
Grote bonte specht	5	Roek	2
Hop	5	Slechtvalk	3
		Sperwer	4
Huiszwaluw	5	Steenuil	1
IJsvogel	5	Wespendief	4
Kleine bonte specht	5	Zwarte wouw	4
Kleine vliegenvanger	5	Boomvalk	4
Koolmees	5	Buizerd	4
Kortsnavelboomkruiper	5	Gierzwaluw	2
Oeverzwaluw	5	Grote gele kwikstaart	3
Pimpelmees	5	Havik	4
Raaf	5		

BIJLAGE 4 Samenvatting NDFD (1-1-2016 tot 19-6-2021)

Wnb - Vogelrichtlijn		
Appelvink	Groene specht	Sijs
Boerenzwaluw	Groenling	Spotvogel
Bonte vliegenvanger	Grote bonte specht	Spreeuw
Boomklever	Grote lijster	Staartmees
Boomkruiper	Heggenmus	Tapuit
Boomleeuwerik	Holenduif	Tjiftjaf
Boompieper	Houtduif	Torenavalk
Bosuil	Houtsnip	Tuinfluit
Braamsluiper	Huismus	Veldleeuwerik
Dodaars	Kauw	Vink
Draaihals	Kleine bonte specht	Vuurgoudhaan
Ekster	Kneu	Waterral
Fitis	Koekoek	Wielewaal
Fluiter	Koolmees	Wilde eend
Geelgors	Kuifmees	Winterkoning
Gekraagde roodstaart	Matkop	Witte kwikstaart
Goudhaan	Meerkoet	Zanglijster
Goudvink	Merel	Zomertortel
Grasmus	Ooievaar	Zwarte kraai
Graspieper	Pimpelmees	Zwarte mees
Grauwe gans	Putter	Zwarte roodstaart
Grauwe klauwier	Roodborst	Zwartkop
Grauwe vliegenvanger	Roodborsttapuit	
Wnb - Habitatrichtlijn		
Gewone dwergvleermuis		Rosse vleermuis
Kamsalamander		Watervleermuis
Wnb - andere soorten		
Adder	Gewone pad	Rosse woelmuis
Bosmuis	Haas	Steenmarter
Bruine kikker	Kleine watersalamander	Veldmuis
Bunzing	Konijn	Vos
Das	Levendbarende hagedis	Wezel
Eekhoorn	Ree	
Egel	Ringslang	

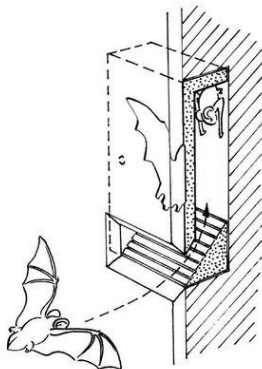
(Alleen vogels met broedindicatie in deze tabel, overige vogels zie tabel 1)

Soortenvrijstellingslijst voor ruimtelijke ingrepen en bestendig beheer

De vrijstelling als bedoeld in artikel 4.3 lid 1 van de POV betreft de volgende soorten:

Aardmuis	<i>Microtus agrestis</i>
Bastaardkikker (oude naam: middelste groene kikker)	<i>Pelophylax klepton esculenta</i> (oude naam: <i>Rana esculenta</i>)
Bosmuis	<i>Apodemus sylvaticus</i>
Bruine kikker	<i>Rana temporaria</i>
Bunzing	<i>Mustela putorius</i>
Dwergmuis	<i>Micromys minutus</i>
Dwergspitsmuis	<i>Sorex minutus</i>
Egel	<i>Erinaceus europaeus</i>
Gewone bosspitsmuis	<i>Sorex araneus</i>
Gewone pad	<i>Bufo bufo</i>
Haas	<i>Lepus europeus</i>
Hermelijn	<i>Mustela erminea</i>
Huisspitsmuis	<i>Crocidura russula</i>
Kleine watersalamander	<i>Lissotriton vulgaris</i> (oude naam: <i>Triturus vulgaris</i>)
Konijn	<i>Oryctolagus cuniculus</i>
Meerkikker	<i>Pelophylax ridibundus</i> (oude naam: <i>Rana ridibunda</i>)
Ondergrondse woelmuis	<i>Pitymys subterraneus</i>
Ree	<i>Capreolus capreolus</i>
Rosse woelmuis	<i>Clethrionomys glareolus</i>
Tweekleurige bosspitsmuis	<i>Sorex coronatus</i>
Veldmuis	<i>Microtus arvalis</i>
Vos	<i>Vulpes vulpes</i>
Wezel	<i>Mustela nivalis</i>
Woelrat	<i>Arvicola terrestris</i>

Advies 1 Vleermuizen (kast)

Vleermuis inbouwkast Type Schwegler 1FE

(Veldshop.nl)

Of een externe kast.

Links: Type: Vleermuizenkast Beaumaris Maxi
Rechts: Type: Vleermuis Zomergevelverblijf 1FQ

(Vivara.nl)
(Veldshop.nl)

Bron: <https://www.checklistgroenbouwen.nl/maatregelen/maatr-details/inbouwkast-voor-vleermuizen>

Advies 2 Huismus

Inbouw (Vivarapro.nl):

NK MU 07 Inbouwsteen Mus (nieuwbouw)

Artikelnummer	90153
Buitenmaat (b x h x d) (cm)	29 x 24 x 19
Binnenmaat (b x h x d) (cm)	22 x 17 x 15
Gewicht (kg)	7.5
Kleur	Grijs/Wit
Invliegopening	34 mm
Materiaal	Woodstone®

Losse nestkasten:

Type: Systeem-nestkast huismus eco 34 mm

(Vivara.nl)